

Läsnäolo

Katsekontakti katkeaa Sini Pelkin *Presentissä* (2024). 26 minuuttia kestävässä filmissä ihmishahmot eivät luo katsetta kameraan tai toisiinsa. Tästä huolimatta he ovat tiiviissä yhteydessä ympärillään olevaan todellisuuteen ja siellä oleviin ihmisiin ja asioihin.

Pelkki jatkaa *Presentissä* vuonna 2018 valmistuneen *Sheet No4:n* ja kaksi vuotta myöhemmin ilmestyneen *Departing Shadown* aloittamia kuvan rakentamisen ja siihen sijoittumisen teemojen käsittelyä. *Presentissä* esiintyvä Keiko Yamamoto on mukana myös kahdessa muussa filmissä. Kolmea teosta yhdistää myös niiden kaanonmainen luonne, jossa jokainen kommentoi jollain tavalla edeltäjiänsä.

Nimellään *lahjaan, esittämiseen ja läsnäoloon* viittaavassa *Presentissä* on kolme kerronnallista tasoa. Tilallisuus, kameran silmä ja ihmisen keho esiintyvät teoksessa symbolisesti toistuvina kolmen ryhminä, kuten kolmen käden ja kolmen peilin aiheina.

Kerronnaltaan *Present* poikkeaa elokuvataiteen normista, jossa kameran kuvaussuunnat sekä kohtauksessa olevien hahmojen toisiinsa luomat katseet ohjaavat yleisön tulkintaa tapahtumista. Vaikka inhimillinen katse on *Presentissä* piilotettu, se kuvaa nimensä mukaisesti hyvinkin harkittua ja tietoista läsnäoloa.

Läsnäolon tuntu syntyy kuvakerronnassa esitetystä asioiden välisestä suhteesta. Ihmiskehot, esineet, heijastukset ja materiaalit suuntautuvat *Presentissä* kohti toisiaan. Kädet taipuvat kukkien kaltaisesti, ranteista toisiinsa tukeutuen. Kun ihmiset kokoontuvat teoksessa kallion edustalle ryhmäkuvaan, he muodostavat kehoillaan eräänlaisen elävän kameratuen. Tuki ei ole pelkästään fyysinen vaan se symboloi ystävyyttä, inspiraatiota, kollektiivisuutta ja jaettua luomisvoimaa. Samat teemat kannattelevat *Presentissä* kuulutavaa Emma Hammarénin runoa. Siinä Hammarén kuvaa yhteyttä, joka syntyy kehojen kurottaessa toistensa puolesta tavaroita korkealta hyllyltä tai värien ja ääriiviöiden sulautuessa yhteen ja tavoittellessa lähistöllä olevien asioiden muotokieltä.

Asetelmallisuus ja asioiden keskinäinen refleksiivisyys kuvaavat *Presentin* henkeä kontrolloituna improvisaationa. Asetelmataiteen kaltaisesti tapahtumilla on teoksessa tarkat säännöt ja rajattu liikkuma-ala, jonka puitteissa kulloistakin yhdistelmää voidaan varioida. Ja kuten japanilaisessa Ikebanassa, jossa katsoja ohjataan tarkastelemaan sommitelmaa yhdestä suunnasta, myös *Presentissä* kamera ohjaa lähestymistapaa ja kuvan lukua.

Valokuva on Pelkin taiteellisen työskentelyn ytimessä. *Presentissä* valokuvataiteeseen viitataan tuomalla kamera toistuvasti katseen kohteeksi. Kameran silmä on myös ainoa, joka palauttaa katseen teoksesta takaisin teosta tarkkailevalle. Valokuvataiteeseen viittaavat myös seinille ripustetut valokuvauspaperit, jotka moninkertaistavat heijastuksilla teoksessa tulvivan valon määrän. Kaikkialla on lasia, peilejä ja erilaista heijastavia pintoja sekä valoa taittavia esineitä, kuten muovinen kivi tai kaakeleita imitoivia kontaktimuoveja. Heijastukset eivät kuitenkaan ohjaa valoa studiovalokuvauksen konventioiden tapaan kohti kuvattavaa (ihmis)objektia, vaan valo saa virrata vapaasti.

Presentin keskushahmona nähtävän Yamamoton liikekielen seuraaminen avaa teoksen improvisatorista luonnetta. Yamamoto liikkuu tilassa ennakoimattomasti ja toisinaan myös kameran määrittelemiä suuntia uhmaten. Liike kuvaa, kuinka asiat voivat suuntautua lukemattomilla tavoilla toisiinsa. Kontrastissakin ollessaan kappaleet ovat yhteydessä yhdessä määriteltyyn virtaukseen. Esimerkiksi fuugasta tuttu vastaäänen ajatus kuuluu *Presentissä* Anne Tolkisen äänisuunnittelussa, joka luo raskaan materiaalisella äänellä vasta-aiheen keveän valoisalle visuaaliselle johtoiheelle. Lopputulos ei ole kuitenkaan riitasointuinen tai sisäiseen mahdottomuuteen hajoava. Vastaliike, synkronia, kietoutuminen, nojautuminen, rinnalla elo ja tukeutuminen ovat sen sijaan *Presentissä* läsnäolon moninaisia variaatioita.

Sini Mononen